

inwoners aan febris typhoidea. Dit mocht reeds een belangrijke verbetering heeten bij vroegere jaren. Dit cijfer was toch voor 1865 65, 1880 92, 1882 143. Tot 1898 bleef het cijfer dalende en was in laatstgemeld jaar 10. In 1899 evenwel krom het weder tot 31 en dreigt in 1900 een veel aanzienlijker hoogte te bereiken. Ik zou huiverig zijn te beweren, dat er tusschen de fouten der drinkwatervoorziening en de typhussterfte steeds volkomen parallellismus bestaat, en moet natuurlijk erkennen, dat een oordeel over de oorzaken van de hooge sterfte slechts toekomt aan hem, die allerlei sanitaire details nauwkeurig heeft kunnen nagaan. Toch zal het bestaan van samenhang tusschen drinkwatervoorziening en typhussterfte door niemand kunnen worden weersproken, en bestaat er dus eenige aanleiding om den gezondheidstoestand van het organisme Parijs op dit punt sterk in twijfel te trekken en te gelooven, dat er ter verbetering daarvan nog een groote operatie aan de Parijsche schatkist noodig zal zijn.

Hem echter, die zich nu voor Parijs op dezen grond te zeer ongerust zou maken, en meenen zou, dat hem daar een zooveel grooter ziektegevaar dreigt dan binnen de grenzen van Nederland, wijs ik op de mogelijkheid, dat deze troost hem ook hier wellicht niet bij voortdoring zal gegund zijn. In Zuid-Holland toch bedroeg bovengemeld cijfer in de jaren: 1896, 1897, 1898 en 1899 resp. 9, 10, 13, 14, te Rotterdam 11, 13, 18, 24. Laat mij met deze kleine waarschuwing voor heden mijnen brief sluiten. t. t.

HUIZINGA.

INGEZONDEN.

Geachte Gérant!

Wee den wolf, die in een kwaad gerucht staat! Mij is hoogst kwalijk genomen, dat ik de resultaten der serum-therapie bij diphtheritis voor problematisch houd en dat is voor mij al erg genoeg. Maar nu beweert Uw verslaggever in zijn causerie over het hygiënisch congres, dat ik daar, ook omtrent de *prophylactische* serum-injecties, een afwijkend standpunt zou hebben verdedigd.

Dat moet een vergissing zijn. Vergun mij daarom de mededeeling, dat ik mij in de discussie omtrent prophylactische serum-inspuitingen in het geheel niet gemengd heb. Maar toen een spreker, wiens naam mij onbekend is gebleven, een opstel met statistieken van de den lezers van het *Tijdschrift* bekende soort voorgelezen en daaruit tot de goede werking van de serumtherapie geconcludeerd had, was het mij een behoefte om getuigenis af te leggen van het feit, dat althans één der aanwezigen niet kon medegaan. Ik heb toen uiteengezet, dat dergelijke statistieken de quaestie niet kunnen uitmaken en met een beroep op *körösi* de noodzakelijkheid betoogd van een nadere enquête volgens de methode van *SÖRENSEN*. Een ander resultaat

heb ik evenmin bereikt als bedoeld, toch constateer ik met voldoening, dat bij de discussie nog een tweede spreker, Dr. HERMANN, zijn twijfel aan de bewijskracht der gebruikelijke statistieken heeft uitgesproken. FOKKER.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

GLASGOW. — **De pest.** Gelijk wij uit de dagbladen weten, hebben zich te Glasgow eenige gevallen van pest voorgedaan (tot 31 Augustus elf) waarvan enkele doodelijk. Het eerste geval, dat verdenking wekte, en in 2 dagen tijds met den dood eindigde, was eerst voor pneumonie aangezien. De moeder van dit kind had de vrouw van een bootwerker opgepast, welke eveneens was gestorven. Het Institut PASTEUR te Parijs heeft op aanvraag terstond een hoeveelheid pest-serum gezonden, voldoende om de vijftig geïsoleerde personen uit de omgeving der zieken in te enten. Den 31sten Augustus is officieel bekend gemaakt, dat de bacteriologische diagnose was vastgesteld door Prof. MUIR, en is voor schepen uit den haven van Glasgow de quarantaine voorgeschreven.

The Brit. med. Journ. van 1 Sept. deelt mede, dat de dagbladpers zich ongunstig uitlaat van den gezondheidsdienst in de haven van Londen, met het oog op het dreigend gevaar. Het tijdschrift wijst er op, dat men redelijk gerust mag zijn, waar ondanks de talloze gelegenheden, waarmede in deze haven epidemische ziekten kunnen worden binnen gebracht tot nu toe geen enkele vasten voet heeft gekregen. Ook vloeit het verwijt, dat de pest niet snel genoeg herkend wordt, uit onwetendheid voort. Maar toch wordt gevraagd, of Londen wel voorzien is van de gelegenheid om pestlijders te verplegen en om verdachten behoorlijk ter observatie onder dak te brengen, en of de geneeskundigen voldoende zijn ingelicht omtrent de dingen, die zij bij dreigend pestgevaar behooren te weten.

LONDEN. — **Inentings-cijfers.** Gedurende 1898 was de nieuwe inentingswet gedurende 19 weken in werking, en er werden in dien korten tijd ruim 200.000 getuigschriften van gemoedsbezwaar aan de inentings-artsen overhandigd. Gedurende het geheele volgende jaar werden evenwel slechts ruim 32.000 zulke certifikaten ingeleverd, zoodat het publiek minder bezwaard schijnt dan vroeger. In 1898 hadden 500.314 en in 1899 669.314 geslaagde inentingen plaats, dus een stijging van ruim 33 pCt., terwijl het aantal geboorten nagenoeg gelijk bleef: 923.265, resp. 928.640 (*Lancet*, 25 Aug.).

REGGIO. — **Een voortreffelijk voorbeeld.** De bisschop van Reggio heeft bepaald, dat: 1°. in alle kerken na feestdagen en druk bezochte diensten de grond gereinigd moet worden met zaagsel, gedrenkt met sublimaat (3 pro mille). Op gewone dagen mag de vloer eerst na begieting met water geveegd worden; 2°. moeten minstens eens per week de banken en biecht-